

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Ympäristöministeriö rakentaa kestäväää elinympäristöä ja vihreää kasvua. Toiminnan strategiset painopisteet ovat: 1) Hiilinegatiivinen Suomi on pysäyttänyt luontokadon ja saastumisen, 2) Vihreä siirtymä on kasvun perusta, 3) Elinympäristöt ja uudet ratkaisut tukevat sujuvaa arkea kaikissa elämäntilanteissa ja 4) Yhteiskunnallinen päätöksenteko ohjaa vihreään siirtymään. Hallinnonala tekee läheistä yhteistyötä muiden hallinnonalojen ja sidosryhmien kanssa.

Ilmastonmuutoksen hillintä, sen vaikutukset ja luonnonvarojen rajallisuus muuttavat tuotanto- ja kulutusrakenteita. Lähtökohtana on luonnonvarojen säästäminen ja niiden hyödyntäminen materiaali- ja energiatehokkaasti. Pyrkimyksenä on materiaalien suljettu kierto, joka vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja jätettä eikä vaaranna luonnon ekosysteemipalveluja. Tarvitaan rakenteellisia muutoksia, ohjauskeinoja sekä kokeiluja, joilla edistetään vähähiilistä kiertoa ja biotaloutta sekä puhtaita ratkaisuja. Kansallisen tason ratkaisut palvelevat myös viennin edistämistä.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen vuosiin 2020—2050 ulottuvien ilmasto- ja energiatarvoitteiden saavuttamiseksi edellyttävät tehokkaita toimia. Suomi vaikuttaa siihen, että Pariisin sopimuksen toimeenpano ja muu ilmastoyhteistyö etenevät sovitulla tavalla sekä EU:ssa että YK:n ilmastopöytäkirjan puitteissa. Suomi osallistuu aktiivisesti EU:n vuoteen 2030 ulottuvan ilmasto- ja energiapaketin toimeenpanoon, joilla varmistetaan 1,5 asteen tavoitteen mukaiset päästövähennykset. Kansallisella ilmastolailla varmistetaan kansallisesti riittävän kunnianhimoiset tavoitteet ja ilmastopolitiikan ennakoitavuus. Vuoteen 2035 ulottuvalla keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmalla edistetään päästövähennystoimien toteuttamista kustannustehokkaasti ja oikeudenmukaisesti. Kunnianhimoisilla ilmastotavoitteilla luodaan uudenlaista kasvua ja markkinoita vähähiilisille teknologioille ja ratkaisuille. Ilmastotavoitteiden toteutumista edistetään konkreettisilla toimin ja vaikuttavalla ilmastopolitiikalla niin kansallisesti, EU-tasolla kuin kansainvälisiin sopimuksiin liittyen. Yhtenä ilmastopolitiikan painopisteenä on päästöjä vähentävien ja hiiltä talteen ottavien ratkaisujen kiihtyvä kehitys teollisuudessa ja energiantuotannossa.

Kansallisella ilmasto- ja energiapolitiikalla on tavoitteena mm. eheyttää yhdyskuntarakennetta, vähentää rakennuksista ja asumisesta sekä liikenteestä aiheutuvaa energian käyttöä ja päästöjä sekä lisätä uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä. Energian omavaraisuudella ja huoltovarmuudella on aiempaa suurempi merkitys. Kaupunkiseutujen rakenteen eheyttämistä edistetään yhteen sovitamalla maankäyttöä, asumista, palveluja ja liikennettä huomioiden samalla elinympäristön laatu, sosiaaliset vaikutukset ja kustannustehokkuus.

Jatketaan toimia rakennuskannan energiatehokkuuden parantamiseksi ja rakennuskannan elinkaarien hiilidioksidipäästöjen pienentämiseksi. Jatketaan vähähiilisen rakentamisen tiekartan toimeenpanoa ja kehitetään rakennuksen elinkaaren aikaiseen hiilijalanjälkeen perustuvaa säädösohjausta.

Edetään kohti yhden luukun mallia, jossa asiointi ja lupien haku tapahtuukeskitetysti ja digitaalisesti yhden, toimivan ja käyttäjälähtöisen lupaprosessin kautta. Ympäristölupakäsittely (lupa-, valvonta- ja ohjaustehtävät) kootaan juridisesti yhtenä viranomaisena toimivaan valtakunnalliseen kokonaisuuteen. Säädetään laki lupamenettelyistä. Investointien vaatimille kaavoitus-, rakennus-, ympäristö- ja vesilupaprosesseille sekä niitä koskevien valitusten käsittelylle määritetään tavoiteltavat käsittelyajat. Viranomaisten keskinäisiä valitusoikeuksia rajoitetaan. Selkiytetään ja yhteensovitetaan YVA-menettelyä ja lupakäsittelyä.

Arvioidaan varovaisuusperiaatetta sekä sen tulkinnan vaikutuksia lupaehtoihin ja lupien hyväksymiseen. Tarkastellaan mahdollisuutta palauttaa lupamääräyksiin lupien tarkastamisen edellytyksiä. Selkeytetään lainsäädäntöä siten, että ympäristölupaharkinnassa voidaan rajatusti huomioida elinkeinonharjoittajan vapaaehtoiset kompensatiotoimet. Edistetään teollisuuspuistoja kevennetyllä lupamenettelyllä tinkimättä ympäristövaikutuksista. Selvitetään mahdollisuus teollisuuspuistokohtaisiin ympäristövaikutuskiintiöihin ja ennakkoluvitukseen.

Huolehditaan kansalaisten osallistumismahdollisuuksista ja oikeusturvasta. Huolehditaan ympäristövahinkorahastoa koskevan lainsäädännön toimeenpanosta. Toimeenpannaan valtakunnallista pilaantuneiden maa-alueiden riskienhallintastrategiaa ja edistetään etenkin maamassojen kiertotaloutta ja kestävää kunnostamista. Toteutetaan kansallista ilmansuojeluohjelmaa 2030.

Luonnon monimuotoisuuden, vesien- ja merensuojelun, luonnonvarojen kestäväen käytön ja luonnon virkistyskäyttömahdollisuuksien sekä maisemanhoidon huomioonottamista päätöksenteossa edistetään laaja-alaisella yhteistyöllä niin kansallisesti, EU:n tasolla kuin globaalistikin.

Pinta- ja pohjavesien sekä Itämeren hyvän tilan saavuttaminen ja ylläpito edellyttävät erityisesti näihin ympäristöihin kohdistuvien paineiden vähentämistä, ravinteiden ja haitallisten aineiden kuormituksen vähentämistä, näistä aiheutuvien riskien hallintaa sekä vesi- ja meriluonnon monimuotoisuuden suojelua. Vesiensuojelun tehostamisohjelmalla vahvistetaan vuosille 2022—2027 päivitettyjen vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toimeenpanoa laajentamalla vaikuttavimpien toimien käyttöönottoa mm. maa- ja metsätaloudessa sekä rakennetussa ympäristössä. Ravinteiden kiertätyksen ratkaisuja kehitetään vesien rehevöitymisen vähentämiseksi ja ravinneomavaraisuuden lisäämiseksi. Pinta-vesien ja ympäristön kuormituksen ja vaarallisten aineiden kulkeutumisen vähentäminen edellyttävät valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä. Myös Itämeren suojelu edellyttää kansainvälistä yhteistyötä ja Itämeren suojelun toimintaohjelman (HELCOM BSAP) yhteistä toimeenpanoa.

Luonnon monimuotoisuuden kato pysäytetään ja sen suotuisa tila turvataan ilmastoviisaasti vuoteen 2030 mennessä toimeenpanemalla uusi luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestäväen käytön strategia ja toimintaohjelma, toteuttamalla Helmi-elinympäristöohjelmaa, METSO-ohjelmaa sekä tehostamalla muita toimia lajien ja luontotyyppien suojelemiseksi. Toimien vaikuttavuuden lisäämiseksi toimeenpannaan uudistettua luonnonsuojelulainsäädäntöä. Vähennetään luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvia paineita ja edistetään luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä monimuotoisuuden huomioon ottavaa biotaloutta.

Alueiden käytössä toimintaympäristön muutoksia ovat mm. ilmasto- ja energiakysymykset, aluerakenteen erilaistuminen ja väestömuutokset, kaupunkiseutujen kasvu ja kaupungistuminen ja liikkumisen murros sekä digitalisaatio. Digitalisaation avulla parannetaan alueidenkäytön suunnitteluun ja rakentamiseen liittyvien tietojen saatavuutta ja suunnittelun ymmärrettävyyttä sekä edistetään osallistumista ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Keskeisenä keinona on rakennetun ympäristön tietojen kokoaminen yhteen kansallisesti yhteentoimivien palvelualustojen ja tietorakenteiden avulla.

Suurissa kasvukeskuksissa, erityisesti pääkaupunkiseudulla, asuntojen riittämätön tarjonta on nostanut vuokra- ja hintatason korkeaksi. Kohtuullisilla asumiskustannuksilla on keskeinen merkitys elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä alueiden ja kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Jatketaan valtion ja suurten kaupunkiseutujen kumppanuutta kaupunkikehityksessä maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksin.

Kiertotaloudesta rakennetaan Suomen talouden perustaa. Jätelainsäädäntöä kehitetään kiertotalouslainsäädännöksi hallitusohjelman ja EU-lainsäädännön toimeenpanemiseksi. Kiertotalouden tavoitteiden ja elinkaariajattelun edistämiseksi sekä markkinoiden kehittämiseksi toteutetaan kiertotalousohjelmaa mm. eri toimijoille suunnattu kiertotalouden strateginen green deal –sitoumus.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet (valmistelussa)

	2022	2023	2024
	toteutuma/arvio	arvio	arvio

Hiilinegatiivinen Suomi on pysäyttänyt luontokadon ja saastumisen

- XXXX xxxx
- XXXX xxxx

	2022	2023	2024
	toteutuma/arvio	arvio	arvio
Vihreä siirtymä on kasvun perusta			
— XXXX XXXX			
— XXXX XXXX			
Elinympäristöt ja uudet ratkaisut tukevat sujuvaa arkea kaikissa elämäntilanteissa			
— XXXX XXXX			
Yhteiskunnallinen päätöksenteko ohjaa vihreään siirtymään			
— XXXX XXXX			

Sukupuolten tasa-arvo
Ympäristöministeriön hallinnonalalla sukupuolten tasa-arvoa edistetään toimialalla säädös- ja informaatio-ohjauksen keinoin mm. rakennettua ympäristöä koskevassa ohjauksessa ja päätöksenteossa. Talousarvion määrärahoilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon.

Kestävä kehitys
Ympäristöministeriö edistää ilmastonmuutoksen hillintää, kiertotaloutta, luonnon monimuotoisuuden suojelua sekä kestävää kaupunkikehitystä ja puurakentamista.

Arvioidaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisen määräaikaisen etusijamenettelyn ja muutoksenhakujen kiireellisen käsittelyn avulla saavutetut hyödyt puhtaan siirtymän hankkeille ja tehdään sen pohjalta tarvittavia lakimuutoksia.

Vuoteen 2030 ulottuvan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman mukaisia toimia toimeenpannaan.

Ravinteiden kierrätysohjelmalla ja vesiensuojelun tehostamisohjelmalla myös hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista, kestävää kiertotaloutta ja kaupunkikehitystä.

Ympäristöministeriö toteuttaa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa strategista kiertotalousohjelmaa. Tavoitteena on muutos, jolla kiertotaloudesta luodaan talouden uusi perusta.

Ympäristöministeriö torjuu luonnon monimuotoisuuden katoa mm. uudistetun luonnonsuojelulain, Helmi-elin ympäristöohjelman ja METSO-ohjelman toimenpiteiden sekä muiden luontotyyppien ja lajien suojelutoimien avulla.

Vähähiilisen rakentamisen tiekartan tavoitteena on kytkeä rakennusten hiilijalanjälki rakentamisen säädösohjaukseen vuoteen 2025 mennessä. Ympäristöministeriö edistää myös kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa ja parantaa eri väestöryhmien asunto-oloja.

Budjettilakiesitykset (valmistelussa)
Talousarvioesitykseen liittyvät hallituksen esitykset

esityksen nimi (ja numero (jos jo annettu))	taloudellinen vaikutus (momentti)
Hallituksen esitys ... (HE xxx/2023 vp)	xx.xx.xx, xx.xx.xx ja xx.xx.xx
Hallituksen esitys ... (HE xxx/2023 vp)	xx.xx.xx
...	
...	

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
35.10.63	<i>Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)</i> — myöntämisvaltuus	10	10

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2022—2024

	v. 2022 tilinpäätös 1000 €	v. 2023 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2024 esitys 1000 €	Muutos 2023—2024	
				1000 €	%
01. Ympäristöhallinnon toimintamenot	70 311	73 005	81 866	8 861	12
01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	34 080	31 376	33 829	2 453	8
04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 860	25 896	33 412	7 516	29
29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arvomääräraha)	8 891	12 435	12 435	—	0
65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)	2 480	3 298	2 190	-1 108	-34
10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu	200 702	196 712	153 589	-43 123	-22
20. Ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja jälkihoito (siirtomääräraha 3 v)	2 440	5 620	2 260	-3 360	-60
21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)	25 720	12 790	15 540	2 750	22
22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)	25 190	11 615	10 120	-1 495	-13
23. Itämeren ja vesien suojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	—	12 635	11 735	-900	-7
(31.) Avustukset kuntien ilmastosuunnitelmiin (siirtomääräraha 3 v)	—	2 631	—	-2 631	-100
52. Metsähallituksen julkiset hallinto-tehtävät (siirtomääräraha 3 v)	58 068	50 737	54 100	3 363	7
(60.) Siirto Öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)	4 000	4 000	—	-4 000	-100
61. Vesien- ja ympäristönhoidon tukeminen (siirtomääräraha 3 v)	39 272	47 892	10 042	-37 850	-79
63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)	44 130	46 630	47 630	1 000	2
66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	1 882	2 162	2 162	—	0
20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen	101 696	86 911	28 153	-58 758	-68

		v. 2022 tilinpäätös 1000 €	v. 2023 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2024 esitys 1000 €	Muutos 2023—2024 1000 € %	
01.	Asumisen rahoitus- ja kehittämis- keskuksen toimintamenot (siirto- määräraha 2 v)	6 986	7 501	6 203	-1 298	-17
(04.)	Rakennetun ympäristön digitaalisen rekisterin ja alustan luominen (siirtomääräraha 3 v)	3 000	2 300	—	-2 300	-100
06.	Vähähiilisen rakennetun ympäris- tön ohjelma (siirtomääräraha 3 v)	3 000	2 000	5 000	3 000	150
31.	Asumisneuvonnan kehittäminen ja laajentaminen (siirtomääräraha 3 v)	3 000	4 000	2 000	-2 000	-50
(32.)	Avustukset asunnottomuuden poistamiseksi ja asunnottomuu- den tilastoinnin kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	3 400	—	—	—	0
(34.)	Avustukset kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen (siirtomääräraha 3 v)	9 860	10 860	—	-10 860	-100
35.	Avustukset alueiden käytön ja ra- kentamisen digitalisaatioon (siir- tomääräraha 3 v)	—	—	3 700	3 700	0
(37.)	Avustukset vihreää siirtymää tu- kevan rakentamisen toteuttamise- en (siirtomääräraha 3 v)	2 000	2 500	—	-2 500	-100
(52.)	Avustukset asuinrakennusten säh- köisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)	21 500	9 000	—	-9 000	-100
(53.)	Avustukset työpaikkakiinteistö- jen sähköisen liikenteen infra- struktuurin edistämiseen (siirto- määräraha 3 v)	1 000	1 000	—	-1 000	-100
(54.)	Avustukset asuntoyhteisöille ta- kautuvasta hyvityksestä sähkö- keskuslämmitykseen (siirtomää- räraha 3 v)	—	—	—	—	0
55.	Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)	6 250	450	9 550	9 100	2022
(56.)	Avustukset asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopu- miseksi (siirtomääräraha 3 v)	40 000	45 600	—	-45 600	-100
60.	Siirto Valtion asuntorahastoon	0	0	—	—	0
64.	Avustukset rakennusperinnön hoi- toon (siirtomääräraha 3 v)	1 700	1 700	1 700	—	0
Yhteensä		372 709	356 628	263 608	-93 020	-26

Henkilötyövuodet

	2022 tilinpäätös	2023 arvio	2024 esitys
Ympäristöministeriö	286	287	280
Suomen ympäristökeskus Syke	661	670	680
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA	77	90	78
Henkilötyövuosien kokonaismäärä	1 024	1 047	1 038

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

Selvitysosa: Ympäristöhallinto rakentaa kestäväää elinympäristöä ja tukee vihreää kasvua sekä puhtaita ratkaisuja. Tavoitteena on parempi ympäristö tuleville sukupolville. Ympäristöstä, ympäristön tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä tuotetaan tietoa, arvioidaan vaihtoehtoisia kehityssuuntia ja kehitetään ratkaisuja kestävään kehityksen ja kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Toimintaa ja voimavaroja suunnataan strategisten linjausten mukaisesti. Säädösten ja toimenpiteiden vaikutusten arviointia kehitetään sekä lupa- ja viranomaismenettelyjä tehostetaan.

Ympäristöhallinnon henkilöstövoimavaroja johdetaan ja osaamista kehitetään suunnitelmallisesti tavoitteena säilyttää ympäristöhallinnon palvelukyky ja turvata henkilöstön motivaatio.

Ympäristöministeriö osallistuu valtion aluehallinnon strategiseen ohjaukseen ja uudistamiseen yhteistyössä sitä ohjaavien muiden ministeriöiden kanssa sekä huolehtii virastojen ympäristötehtävien toiminnallisesta ohjauksesta.

Aluehallintovirastojen ympäristölupatehtävien tulostavoitteet ja toimintamenot on budjetoitu valtiovarainministeriön pääluokkaan momentille 28.40.01. Ympäristöministeriö asettaa niihin alustavan tulostavoitteen: Vihreän siirtymän investointien lupamenettelyt vauhdittuvat.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan momentille 32.01.02. Ympäristöministeriö asettaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille seuraavat alustavat tulostavoitteet tukemaan pääluokkaperusteluissa esitettyjä toimialan vaikuttavuustavoitteita:

Hiilinegatiivinen Suomi on pysäyttänyt luontokadon ja saastumisen

— Kasvihuonekaasujen päästöt vähentyneet suunnitelmien, ohjelmien, hankkeiden ja yhteistyön tuloksena

— Pinta- ja pohjavesien sekä meriympäristön tila on parantunut alueellisen yhteistyön sekä vaikuttavien toimenpiteiden tuloksena

— Luonnon monimuotoisuus on vahvistunut, luonnonsuojelualueverkoston kattavuus ja kytkeytyneisyys parantunut sekä viheraluejärjestelmän toimivuus kaupunkiseuduilla vahvistunut

— Valtakunnallisen pilaantuneiden maa-alueiden riskienhallintastrategian tavoitteiden toteutumista ja kunnostamisaamasta on edistetty

— Päästöjä ympäristöön on vähennetty nollapäästötavoitteen mukaisesti ja ympäristöllisiä lupamenettelyjä sekä riskinarviointiin perustuvaa valvontaa on tehostettu.

Vihreä siirtymä on kasvun perusta

— Muutoksessa olevan jätealan lainsäädännön toimeenpanoa on tehostettu ja edistetty luonnonvarojen kestäväää käyttöä toteuttaen kiertotalousohjelman, valtakunnallisen jätesuunnitelman ja muovitiekartan toimenpiteitä.

Elinympäristöt ja uudet ratkaisut tukevat sujuvaa arkea kaikissa elämäntilanteissa

— Yhdyskuntarakenteen eheys ja elinympäristön kestävyys sekä laatu ovat vahvistuneet

— Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat toteutuneet kaavoituksessa.

Yhteiskunnallinen päätöksenteko ohjaa vihreään siirtymään

— Vihreän siirtymän investointien toteutus vauhdittuu.

Tunnuslukuja

Indikaattori	2022 toteutuma	2023 tavoite	2024 tavoite
METSO-alueiden suojelu, ha	4 731	3 700	3 700
Soiden suojelu, ha	5 538	5 000	5 000
Ympäristönsuojelun valvontatarkastukset, kpl	2 311	2 400	2 400
Valtion jätehuoltotyönä ja valtionavustusjärjestelmän kautta toteutetut pi-laantuneiden alueiden selvitykset, kpl	40	50	50
Valtion jätehuoltotyönä ja valtionavustusjärjestelmän kautta toteutetut pi-laantuneiden alueiden puhdistukset, kpl	12	10	10
KAJAK-kohteiden selvitykset ja seuranta	3	0	0
Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva taajamarakenne kau-punkiseuduilla (vähintään 20 as/ha alueella asuvan väestön osuus koko kaupunkiseudun väestöstä), %	64,6	64,6	64,6

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 33 829 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös korvauksiin, joita suoritetaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavista EU-ase-tuksiin ja EU-direktiiveihin perustuvista markkinavalvontatehtävistä:

- 1) rakennustuotteet
- 2) rakennustuotteiden ekosuunnittelu ja energiamerkintä
- 3) rakennustuoteyhteyspisteen ylläpito.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) korvauksiin Ympäristömerkintä Suomi Oy:lle Euroopan unionin ympäristömerkin myöntämisyjärjestelmän mukais-ten tehtävien hoidosta, Tukesille korvauksiin CE-merkitsemättömien tuotteiden markkinavalvonnasta sekä valtiona-vustusten maksamiseen yliopistoille, korkeakouluille ja muille vastaaville tutkimustoimintaa harjoittaville yhteisöille tutkimustoimintaan

2) Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelmaan liittyviin kulutusmenoihin

3) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen, hankekohtaisten Life-avustusten ja Life-hankkeiden valmisteluavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Ympäristöministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet, jotka tukevat pääluokan perusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita.

Tulostavoitteet

Vaikuttavuustavoite	Toiminnallinen tulostavoite
1. Hiilinegatiivinen Suomi on pysäyttänyt luontokadon ja saastumisen	Ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen keskinäiset riippuvuudet on tunnistettu ja ne ratkaistaan yhdessä. Hiilineutraaliustavoite on saavutettu, Suomi on hiilinegatiivinen. Ympäristöön, maaperään, ilmaan ja vesistöihin ei kulkeudu haitallisia päästöjä. Ympäristöriskit ovat hallinnassa. Yhdyskuntien kehittäminen ehkäisee luontokatoa ja hillitsee ilmastonmuutosta.
2. Vihreä siirtymä on kasvun perusta	Vihreän siirtymän ratkaisut ovat Suomen talouden veturi. Vihreä siirtymä vahvistaa luontopääomaa ja huoltovarmuutta Kiertotalous on talouden valtavirtaa, ja luonnonvaroja käytetään planeetan kantokyvyn mukaan. Kiinteistö- ja rakennusalan tuottavuutta parannetaan, rakennusten elinkaari on vähähiilinen ja materiaalitehokas.
3. Elinympäristöt ja uudet ratkaisut tukevat sujuvaa arkea kaikissa elämäntilanteissa	Kunnat, kaupungit ja alueet luovat edellytykset kestäväälle elämäntavalle. Asuntoja on riittävästi erilaisille väestöryhmille ja ne vastaavat asukkaiden tarpeita. Asunnottomuutta ei esiinny. Rakennettu ympäristö tukee ihmisten hyvinvointia, luontosuhdetta ja sujuvaa arkea. Kestävien valintojen tekeminen on helppoa, houkuttelevaa ja taloudellisesti kannustavaa.
4. Yhteiskunnallinen päätöksenteko ohjaa vihreään siirtymään	Lainsäädäntö ja hallinnon rakenteet tukevat kestäväää muutosta. Yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyö ohjaa pääomia ja vihreän siirtymän toimia. Ympäristötietoa ja digitalisaatiota hyödynnetään päätöksenteossa tehokkaasti – tieto ohjaa vihreää siirtymää ja kulutusvalintoja. Suomi vaikuttaa ennakoivasti ja tuloksellisesti EU:ssa ja kansainvälisesti. Oikeudenmukaista siirtymää valmistellaan vuorovaikutuksessa kansalaisyhteiskunnan sekä sidosryhmien kanssa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	34 721	32 387	34 829
Bruttotulot	1 000	531	1 000
Nettomenot	33 721	31 856	33 829
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	19 519		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	17 777		

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi noin 32,9 miljoonaa euroa ja siirtomenojen osuudeksi noin 0,9 miljoonaa euroa. Määrärahasta käytetään arviolta 2,1 miljoonaa euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Erityisavustajan assistentin palkkaus (siirto momentilta 26.01.01)	-21
Erityisavustajan kulut (siirto momentilta 26.01.01)	-20
Ilmastolain toimeenpano, kuntien ilmastosuunnitelmat (HO 2023)	-150
Kuntien ja maakuntien liittojen digitalisaatituen hallinnointi	300
Liikenteen ja työkoneiden päästölaskentajärjestelmän ylläpito Tilastokeskuksessa (siirto momentille 28.30.01)	-55
Ministereiden, heidän valtiositteereidensä ja erityisavustajiensa sihteereiden palkkamenot (siirto momentille 23.01.02) (HO 2023)	-123
Poliittisen esikunnan kasvu	-84
Purkumateriaali- ja rakennusjäterekisterin määrärahan muutos	250
Tuottavuuden parantaminen ympäristölupa- ja valvontamenettelyjen digitalisaatiota kehittämällä -hanke (LUVAKE) (siirto momentilta 28.70.20)	1 228
Verkkosivujen ylläpito ja kehittäminen (siirto momentille 35.20.01)	-30
Ympäristöalan erityisasiantuntija Suomen suurlähetystössä Moskovassa (siirto momentilta 24.01.01)	259
Ympäristövahinkojen torjunnan vapaaehtoistyö (siirto momentilta 35.01.65)	60
Ympäristövahinkorahastolain määrärahan muutos	-410
Palkkausten tarkistukset	1 249
Yhteensä	2 453

2024 talousarvio	33 829 000
2023 I lisätalousarvio	1 620 000
2023 talousarvio	31 376 000
2022 tilinpäätös	34 080 000

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 33 412 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen

2) Suomen Akatemian rahoittamien yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksiin sisältyvien siirtomenojen maksamiseen

3) virastojen ja laitosten osallistumisesta kehitysyhteistyöhön annetussa laissa (382/1989) tarkoitettujen hankkeiden toteuttamiseksi siirtomenojen maksamiseen kehitysyhteistyön kohdemaille.

Selvitysosa: Suomen ympäristökeskus (Syke) kehittää uutta tietoa ja uusia ratkaisumalleja kestävän kehityksen edistämiseksi valtioneuvoston, muun julkisen hallinnon ja elinkeinoelämän käyttöön. Ratkaisujen pohjaksi Syke tuottaa tietoa ympäristöstä, sen tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä sekä arvioi vaihtoehtoisia kehityssuuntia. Syke huolehtii myös useista EU-lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten edellyttämistä raportoinneista sekä hoitaa eräitä ympäristövalvonnan ja muita viranomaistehtäviä.

Syke hoitaa myös maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia vesivarojen käytön ja hoidon tehtäviä. Syken toimintamenoista näihin tehtäviin kohdennetaan n. 1 500 000 euroa. Syken toimintamäärärahaa arvioidaan käytettävän näihin tehtäviin n. 20 henkilötyövuoden ja erillisrahoitusta n. 16 henkilötyövuoden kustannusten kattamiseen. Muutokset tarkennetaan yhteisen suunnittelun kautta.

Syke keskittyy kansallisesti Agenda 2030:n toimeenpanossa erityisesti Hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi -tavoitteen edistämiseen.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Vaikuttavuustavoitteet ovat:

- 1) Hiilinegatiivinen Suomi on pysäyttänyt luontokadon ja saastumisen
- 2) Vihreä siirtymä on kasvun perusta
- 3) Elinympäristöt ja uudet ratkaisut tukevat sujuvaa arkea kaikissa elämäntilanteissa
- 4) Yhteiskunnallinen päätöksenteko ohjaa vihreään siirtymään.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Ympäristöministeriö asettaa Suomen ympäristökeskuksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat tulostavoitteet:

Tuloksellisuusmittarit

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 tavoite
Vertaisarvioidut tieteelliset artikkelit/T&K-htv	0,8	0,9	1,0
Ammattiyhteisöille suunnatut artikkelit ja blogit/htv	0,30	0,30	0,30
Julkaisut/htv	0,9	1,1	1,1
Tieteellisten julkaisuiden laatu (tasoille JUFO2 ja JUFO3 luokiteltujen artikkeleiden osuus, %)	45	50	50
Julkaisuiden tieteellinen vaikuttavuus (TOP 10 -viittausindeksi)	1,4	1,4	1,4
Policy Brief -julkaisuiden määrä (kpl/a)	26	20	20
Verkkosivuvierailut ymparisto.fi-sivustolla (1 000 kpl/a)	2 600	3 500	3 500
Paikkatietoaineistojen rajapintojen käyttömäärä (milj. kpl/a)	188	185	185
Tyytyväisyys Syken palvelukykyyn kokonaisuutena (YM, MMM, ELYt)	-	3,3/5	3,3/5
Tyytyväisyys Syken asiantuntijatukeen (YM, MMM, ELYt)	-	3,3/5	3,3/5

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 tavoite
Liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus (%)	96	105	105
Julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuus (%)	73	100	100

Voimavarojen hallinta

Syken kokonaishenkilötyövuosien arvioidaan olevan 680 vuonna 2024. Toimintamenomomentin suoralla budjettirahoituksella palkatun henkilöstön määrä vastaa 280 henkilötyövuotta. Henkilöstön kokonaismäärä riippuu ensisijaisesti ulkopuolisen rahoituksen kehittymisestä. Henkilöstövoimavaroja kohdennetaan strategisten tavoitteiden sekä käytävissä olevan rahoituksen mukaisesti.

Suomen ympäristökeskuksen henkilötyövuodet vuosina 2022—2024

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Henkilötyön määrä (htv)	661	670	680

Syken tuloarvio vuodelle 2024 on 44,0 milj. euroa. Tuotoista 3,0 milj. euroa kertyy maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan tuloista, joista vientitoiminnan osuudeksi arvioidaan noin kolmannes.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	67 116	71 901	77 700
Bruttotulot	41 039	46 000	44 000
Nettomenot	26 077	25 901	33 700
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 600		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 383		

Yhteistoiminnan kustannusten korvauksia kertynee 20,5 milj. euroa ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja 20,5 milj. euroa. EU:n osuus yhteistoiminnan kustannusten korvauksista on 3,0 milj. euroa ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoista 5,5 milj. euroa.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	22 371	22 500	10 000
— EU:lta saatava rahoitus	4 018	3 900	5 500
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	2 293	5 000	5 000
Tuotot yhteensä	28 682	31 400	20 500
Hankkeiden kokonaiskustannukset	39 942	44 857	31 538

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-11 260	-13 457	-11 038
Omarahoitusosuus, %	28	30	35

Yhteisrahoitteisten hankkeiden kustannusvastaavuus vaihtelee hanketyypeittäin ja määräytyy eri rahoittajatahojen rahoitusehtojen mukaan. Syken yhteisrahoitteisen toiminnan laajuuteen vaikuttaa vuonna 2023 tehty tarkennus valtion sisäisen rahoituksen jakautumisesta yhteisrahoitteisen toiminnan ja yhteistoiminnan kustannusten korvausten välillä.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 33 312 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 100 000 euroa. Määrärahasta käytetään arviolta 20 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ilmastolain toimeenpano, kuntien ilmastosuunnitelmat (HO 2023)	-50
Päästötietokanta	119
T&K-rahoituslain mukainen tutkimusresurssien vahvistaminen	6 000
Tutkimusresurssien vahvistaminen	-1 000
Ympäristötiedon tiedonhallinnan kokonaisuus	1 500
Palkkausten tarkistukset	947
Yhteensä	7 516

2024 talousarvio	33 412 000
2023 I lisätalousarvio	119 000
2023 talousarvio	25 896 000
2022 tilinpäätös	24 860 000

29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 435 000 euroa.

Selvitysosa:

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2024 talousarvio	12 435 000
2023 talousarvio	12 435 000
2022 tilinpäätös	8 890 525

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 190 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) avustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille
- 2) avustuksiin valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille
- 3) saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 12 §:n mukaisiin avustuksiin saariston ympäristönhoitoa edistäviin hankkeisiin

- 4) saaristoalueiden ja tunturialueiden jätehuoltoa edistävän toiminnan tukemiseen
- 5) avustuksiin ympäristövahinkojen torjuntaan liittyvään vapaaehtoistyöhön
- 6) kestävästä kehitystä, kulttuuriympäristön vaalimista sekä muuta ympäristökasvatusta ja -valistusta edistävien valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävien projektiluonteisten hankkeiden tukemiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään yleisavustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille sekä valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille niiden perustoimintaan. Määrärahalla tuetaan myös saariston ympäristönhoitoa, saaristoalueiden ja tunturialueiden jätehuoltoa sekä ympäristövahinkojen torjuntaa. Lisäksi määrärahalla tuetaan kestävästä kehitystä, kulttuuriympäristön vaalimista sekä muuta ympäristökasvatusta ja -valistusta edistäviä valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittäviä hankkeita. Harkinnassa huomioidaan avustuksen tarpeellisuus toiminnan laatuun ja laajuuteen sekä yhteisön talouteen ja muihin tukiin nähden.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asumisalan järjestöjen neuvontatyö	-150
BirdLife Suomi ry	-100
Luonto-Liitto ry	-400
Metsästäjäläitto ry	-100
Suomen luonnonsuojeluliitto ry	-100
Yksityishenkilön lahjoitus	-158
Ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry	-100
Ympäristövahinkojen torjunnan vapaaehtoistyö (palautus mom. 35.10.01)	-60
Ympäristövahinkojen torjunnan vapaaehtoistyö (siirto momentilta 35.10.20)	60
Yhteensä	-1 108
2024 talousarvio	2 190 000
2023 talousarvio	3 298 000
2022 tilinpäätös	2 480 000

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Selvitysosa: Lukuun on budjetoitu ympäristön- ja luonnonsuojelua edistävään toimintaan hallinnonalalla ja ympäristötehtäviä aluehallinnossa hoitavissa virastoissa pääosin käytettävät määrärahat.

Hiilinegatiivinen Suomi on pysäyttänyt luontokadon ja saastumisen

Itämeren ja vesien suojelua ohjaavat kuuden vuoden välein tarkistettavat vesien- ja merenhoidon suunnitelmat, monikansalliset ympäristösopimukset ja näiden sekä muiden kansainvälisten tahojen sitoumukset. Tavoitteena on saavuttaa ja ylläpitää pinta- ja pohjavesien sekä meriympäristön hyvä tila. Saaristomeri-ohjelman tavoitteena on saada alueen ravinnekuormitus pois Itämeren suojelukomissio HELCOMin pahimpien kuormittajien hot spot –listalta. Suunnitelmien ja sitoumuksien toimeenpanoa vahvistetaan vesiensuojelun tehostamisohjelman (Veden vuoro -ohjelma) toteutuksella. Ohjelmalla vähennetään ravinteiden ja haitallisten aineiden kuormitusta ja niistä aiheutuvia riskejä maaja metsätalouden toimenpitein valuma-alueilla, vesistökunnostuksin sekä kehittämällä kaupunkivesien hallintaa. Jatketaan ravinteiden kierrätysohjelman toimeenpanoa ravinteiden kierrätyksen edistämiseksi ja huoltovarmuuden turvaamiseksi. Jatketaan vedenalaisen meriluonnon inventointeja (VELMU) Itämeren suojelutoimien kohdentamiseksi ja luonnonvarojen kestävästä käytöstä ohjaamiseksi. Jatketaan yhteistyötä HELCOMin Itämeren suojelun toimintaohjelman (BSAP) ja EU:n Itämeren alueen strategian toimeenpanemiseksi. Lisäksi vesien- ja merenhoidon tiedonhallintaa uudistetaan.

Ympäristölupien ja ympäristöllisten arviointien käsittelyä tehostetaan. Tavoitteena on, että investointihankkeiden ympäristöä koskevat lupa- ja arviointimenettelyt etenevät sujuvasti ympäristönsuojelun korkeasta tasosta tinkimättä. Päästöjä ympäristöön vähennetään nollapäästötavoitteen mukaisesti.

Pilaantuneiden riskikohteiksi luokiteltavien maa- ja pohjavesialueiden selvityksiä ja puhdistuksia edistetään valtakunnallisen tutkimus- ja kunnostusohjelman mukaisesti. Kiireellisiä isännättömiä kohteita kunnostetaan pilaantuneiden alueiden puhdistamiseen osoitetuilla määrärahoilla ja öljysuojarahaston JASKA-hankkeen kautta. Jatketaan käytössä olevan määrärahan puitteissa käytöstä poistettujen ja hylättyjen vakavaa ympäristön pilaantumista tai ympäristölle tai terveydelle mahdollista vaaraa aiheuttavien kaivannaisjätteiden jätealueiden (KAJAK) tarkempia kohdetutkimuksia, riskinarvioita ja sekä vastuuselvityksiä.

Varaudutaan merkittäviin ympäristö- ja kemikaaliturvallisuusriskeihin. Ympäristövahinkorahasto aloittaa toimintansa 2025 alkaen toissijaisena ympäristövastuujärjestelmänä.

Ilman epäpuhtauksista aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja vähennetään. Jatketaan kansallisen ilmansuojeluohjelman 2030 toimeenpanoa.

Vaikutetaan EU:n kemikaalistrategian aloitteiden valmisteluun ja valmistaudutaan niiden kansalliseen täytäntöönpanoon. Toteutetaan uusittua kansallista kemikaaliohjelmaa.

Ilmastomuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen vuosien 2030 ja 2050 ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi edellyttävät tehokkaita toimia. Vaikutetaan aktiivisesti Pariisin ilmastopöytäkirjan toimeenpanoon ja muuhun kansainväliseen ilmastoyhteistyöhön. Osallistutaan aktiivisesti EU:n 2030 ilmasto- ja energialainsäädännön uudistamiseen ja valmisteluun vastaamaan vähintään 55 prosentin 2030 päästövähennystavoitetta ja 2050 ilmastoneutraaliustavoitetta.

Päivitetyllä ilmastolailla on vahvempi ohjausvaikutus. Ilmastolain edellyttämän keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (KAISU) toimeenpano etenee; KAISU:n kustannustehokkailta ja vaikuttavilta toimenpiteillä tavoitellaan osaltaan hiilineutraalia Suomea vuonna 2035. Suomen ilmastopolitiikan tavoitteiden toteutumisesta ja toimista raportoidaan eduskunnalle ilmastolain mukaisesti.

Ilmastotoimien kustannustehokkuus sekä EU- ja kansainvälinen vaikuttaminen edellyttävät tuekseen tutkittua tietoa. Tuetaan ilmastopolitiikan suunnittelua ja päätöksentekoa kansallisen ilmastopaneelin avulla.

Kehitetään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tapoja edesauttaa vähähiilisiä ja energiatehokkaita ratkaisuja sekä innovaatioita julkisella sektorilla sekä kuluttajavalinnoissa.

Jatketaan johdonmukaista kansallista ja EU-työtä kiertotalousmurroksen toteuttamiseksi. Kiertotalous tuo ratkaisuja niin ilmastomuutoksen, luonnonvarojen tuhlaamisen kuin luontokadon hillintään.

Jatketaan toimenpiteitä luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämiseksi. Edistetään vuonna 2023 voimaan tulleen uuden luonnonsuojelulain toimeenpanoa ja ohjeistusta sekä kehitetään luonnonsuojelun tietojärjestelmää. Edistetään vapaaehtoisen ekologisen kompensaation käyttöönottoa.

Käynnistetään YK:n luonnon monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen ja EU:n biodiversiteettistrategian pohjalta laaditun Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävästä käytöstä strategian ja toimintaohjelman toimeenpano. Luonnonsuojelualueverkostoa täydennetään jatkamalla yksityisomistuksessa olevien alueiden hankintaa ja korvausmenettelyjä etenkin osana Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) toteutusta sekä EU:n vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelun velvoitetta.

Jatketaan Helmi-elinympäristöohjelman 2021—2030 toimeenpanoa hallitusohjelman ja valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti suojelemalla ja ennallistamalla soita, kunnostamalla ja hoitamalla uhanalaisia luontotyyppisiä kuten perinnebiotooppeja, lintukosteikkoja, rantoja, pienvesiä, lehtoja ja muita metsäisiä ympäristöjä. Lisäksi paranne-

taan luontotiedon laatua ja sen saatavuutta luontotyyppi- ja lajistoinventointien, seurannan sekä tiedonhallinnan kehittämisen avulla. Kohdennetaan suojelutoimet Suomen luonnon keskeisten uhkien torjumiseksi ja viestitään tuloksista aktiivisesti. Luonnonsuojelulain mukaisten maisemanhoitoalueiden valmistelua ja kansallisten kaupunkipuistojen verkoston kehittämistä jatketaan.

Lajien suojelua toteutetaan mm. turvaamalla ja hoitamalla uhanalaisten ja kiireellisesti suojeltavien lajien sekä luonnonsuojeludirektiivien lajien esiintymispaikkoja sekä täydentämällä tietopohjaa lajien esiintymisestä ja populaatioiden nykytilasta.

Vihreä siirtymä on kasvun perusta

Jatketaan toimia kiertotalouteen siirtymiseksi mm. Kiertotalousohjelman, muovitiekartan ja valtakunnallisen jätesuunnitelman toimia toteuttamalla, lainsäädäntöä ja vapaaehtoisia sopimuksia kehittämällä, hyödyntämällä ja kehittämällä sähköisiä alustoja ja tietojärjestelmiä sekä toteuttamalla kokeiluja. Tavoitteena on vähentää uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta, kaksinkertaistaa resurssituottavuus sekä kaksinkertaistaa materiaalien kiertotalousaste vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteilla ja toimilla vähennetään kasvihuonekaasupäästöjä, luonnonvarojen kulutusta ja jätteen syntyä sekä hillitään luontokatoa.

Jatketaan ravinteiden kierrätysohjelman (RAKI) toimeenpanoa. Tuetaan erityisesti Suomen ravinne- ja energiaomavaraisuutta parantavia hankkeita, joissa kehitetään ja otetaan käyttöön yhdyskuntien jätevesien ja sivuvirtojen hyödyntämätön ravinnepotentiaali sekä parannetaan jätevesien käsittelyn energiatehokkuutta. Ravinteiden kierrätyksellä edistetään vihreän siirtymän tavoitteita.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien toiminnalliset tavoitteet on asetettu momentin 35.10.52 perusteluissa.

20. Ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja jälkihoito (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 260 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ympäristövahinkojen ehkäisemisestä, rajoittamisesta ja torjunnan järjestämisestä, näihin toimiin välittömästi liittyvistä tutkimuksista ja selvityksistä sekä avustusten takaisinperinnästä johtuvista oikeudenkäynneistä ja konkurssinnettelyistä aiheutuviin menoihin
- 2) menoihin, jotka aiheutuvat toimivaltaiselle viranomaiselle siitä, että laittomasti tehtyjen kansainvälisten jätesiirtojen jätteet palautetaan tai käsitellään asianmukaisesti, eikä kaikkia kustannuksia saada heti perityksi aiheuttajalta
- 3) menoihin, jotka liittyvät ympäristövahingon seurauksena likaantuneiden eläinten hoitamiseen varautumiseen öljy- ja kemikaalionnettomuuksien yhteydessä
- 4) menoihin, jotka aiheutuvat ympäristövahingon vaaraa aiheuttavien hylkyjen seurannasta, saneerauksien valmistelusta ja saneerauksesta
- 5) enintään kolmea henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään menoihin, jotka aiheutuvat valtiolle ympäristövahinkojen ehkäisemisestä, rajoittamisesta ja jälkitoimista ympäristön pilaantumisesta tai muusta haitallisesta muuttumisesta johtuvissa vaaratilanteissa. Viranomaisten tarve toimia koskee erityisesti maksukyvyttömyystilanteita ja tilanteita, joissa vastuutaho on tuntematon tai tavoittamattomissa. Viranomaiselle aiheutuvat kustannukset ovat tapauskohtaisia ja vaikeasti ennakoitavia. Kustannusten takaisinperintä laissa määritellyltä vastuutaholta voi asian luonteen vuoksi olla vaikea toteuttaa.

Määrärahaa käytetään menoihin, jotka aiheutuvat ympäristövahingon vaaraa aiheuttavien hylkyjen seurantaan ja saneerauksien valmisteluun sekä ympäristövahingon seurauksena likaantuneiden eläinten hoitamiseen varautumiseen.

Itämeressä makaavien ympäristövahingon vaaraa aiheuttavien hylkyjen seurantaan ja saneerauksen järjestämiseen sekä ympäristövahingon yhteydessä likaantuneiden eläinten hoitoon varautumisesta vastaa Suomen ympäristökeskus, jolle aiheutuvia kuluja korvataan määrärahasta.

Menot, jotka aiheutuvat laittomien kansainvälisten jätesiirojen palauttamisesta toimivaltaiselle viranomaiselle, peritään takaisin jätteen viejältä ja tuloutetaan momentille 12.35.99. Korvauksia arvioidaan saatavan 150 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hituran kaivoksen vesienkäsittely	-2 000
Hylkymäärärahan uudelleenbudjetointi	-1 300
Ympäristövahinkojen torjunnan vapaaehtoistyö (siirto momentille 35.01.65)	-60
Yhteensä	-3 360

2024 talousarvio	2 260 000
2023 talousarvio	5 620 000
2022 tilinpäätös	2 440 000

21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 15 540 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Helmi-elinympäristöohjelman toimeenpanoon sekä yksityisten luonnonsuojelualueiden ja muiden luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden inventointiin, merkintään ja hoitoon ja hoidon tukemiseen sekä maisemanhoitoalueiden valmisteluun
- 2) Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSO) toimeenpanon ja metsien suojelun edistämiseen
- 3) uhanalaisten eliölajien seurantaan, suojeluun ja hoitoon sekä niihin liittyvien työryhmien toimintaan, rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen ehkäisemiseen sekä vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten ja EU:n CITES-asetuksen edellyttämän eläinten hoidon järjestämiseen
- 4) luonnonsuojelusuunnitteluun ja maa-aineslain soveltamiseen liittyvään suunnitteluun ja kunnostamiseen
- 5) kohtiin 1)–4) liittyen enintään 120 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuviin kuluihin.
- 6) Suomen Luontopaneelin toiminnan rahoitukseen
- 7) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää kohdissa 1)–3) myös avustusten ja muiden tukien maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään luonnonsuojelualueiden, Natura-verkoston, uhanalaisten eliölajien ja luontotyyppien inventointiin, hoitoon ja seurantaan. Lisäksi määrärahalla tehostetaan luonnonsuojelun toteutusta kuten METSO-ohjelmaa ja Helmi-ohjelman soidensuojelua muun muassa määräaikaisella henkilöstöllä, viestinnällä ja koh-

detarjontaa lisäävillä hankkeilla. Lisäksi voidaan hankkia luonnonsuojelun kehittämiseksi tarvittavat selvitykset. Määrärahalla toimeenpannaan myös lajiensuojelun toimintaohjelmaa ja pölyttjästrategiaa.

Määrärahasta pääosa käytetään Helmi-elinympäristöohjelman toimeenpanoon. Ohjelmalla suojellaan, kunnostetaan ja hoidetaan etenkin soiden, lintukosteikkojen, perinnebiotooppien, pienvesien, rantojen ja metsäisten elinympäristöjen heikentyneitä kohteita ja parannetaan uhanalaisten luontotyyppien ja lajien suojelutasoa. Ohjelman puitteissa parannetaan luontotiedon laatua, kattavuutta ja saatavuutta.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 14 540 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 1 000 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Helmi-ohjelman toteuttaminen (siirto momentilta 35.10.52)	3 000
Henkilöresurssit metsien suojelun lisärahoitukseen	-200
Luonnonvaraisten eläinten hoito	-50
Yhteensä	2 750
2024 talousarvio	15 540 000
2023 talousarvio	12 790 000
2022 tilinpäätös	25 720 000

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 120 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maaperänsuojeluun ja ympäristön kunnostustoimintaan liittyvän tutkimus-, riskinarviointi- ja -hallintatoimintaan ja sen kehittämiseen sekä seurantaan
- 2) ympäristötehtäviin liittyviin yhteisiin kehittämishankkeisiin ja koulutuksen järjestämiseen
- 3) ilmastopolitiikan selvityksiin, kehittämiseen ja toimeenpanoon
- 4) kierto- ja biotaloutta edistäviin kehittämistehtäviin ja hankkeisiin
- 5) enintään 90 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen, josta enintään 22 henkilötyövuotta määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohdan 2) sekä 68 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen muiden kohtien tehtäviin
- 6) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Valtionavustuslain (688/2001) nojalla voidaan myöntää valtionavustusta saamelaisen ilmastoneuvoston toimintaan enintään 150 000 euroa. Valtionavustuslain (688/2001) ja asetuksen (684/2020) nojalla voidaan myöntää valtionavustusta ilmastopaneelin toimintaan enintään 750 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Momentille nettoutetaan työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Ympäristön kunnostaminen ja maaperänsuojelun kehittäminen	1 350 000
Ympäristöhallinnon ohjaus ja kehittäminen	1 200 000
Kiertotalouden edistäminen	920 000
Ilmastopaneeli, Saamelainen ilmastoneuvosto ja ilmastohankkeet	1 310 000
Ympäristötutkimuksen ja ympäristöhallinnon resurssit	2 340 000
Kiertotalouden kasvuohjelma	3 000 000
Yhteensä	10 120 000

Määrärahasta käytetään 1 350 000 euroa maaperänsuojeluun sekä pilaantuneisiin maa- ja pohjavesialueisiin liittyvään selvitys- ja puhdistustoimintaan sekä niiden kehittämiseen sekä valtion vastuulla olevien käytöstä poistettujen ja hylättyjen vakavaa ympäristön pilaantumista tai ympäristölle tai terveydelle mahdollista vaaraa aiheuttavien kaivannaisjätteiden jätealueiden (KAJAK) seurantaan, selvityksiin ja riskienhallintatoimenpiteisiin.

Määrärahaa käytetään myös kansainvälisten ilmastoneuvottelujen ja päästövähennysten sekä ilmastopolitiikan kehittämisen edellyttämiin selvityksiin, uuden keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman valmisteluun ja toimenpanoon sekä muun muassa Saamelaisen ilmastoneuvoston toimintaan (150 000 euroa). Ilmastopaneelin toimintaan käytetään vuositasolla 750 000 euron määräraha, jolla varmistetaan mm. tiedesihteeristön toiminta ja hankerahoitus.

Määrärahasta 3 540 000 on tarkoitus käyttää myös ympäristötehtävien ohjauksen ja hoidon vahvistamiseen sekä ympäristöhallinnon yhteisiin kehittämishankkeisiin Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa, Aluehallintovirastoissa ja ympäristöministeriössä. Määräraha kohdennetaan osana tulosohtausprosessia tukemaan ympäristöhallinnon tehokasta toimintaa.

Määrärahasta 3 000 000 euroa varataan T&K-rahoituslain mukaiseen kiertotalouden kasvuohjelmaan, jolla vahvistetaan TKI-rahoitusta sekä investointitukia kiertotaloudtta ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä edistävälle pilotti- ja demonstraatiohankkeille.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 7 720 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 2 400 000 euroa. Määrärahasta käytetään arviolta 4 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

ELY-keskusten lupavoimavarat (RRF pilari1)	-1 900
Kansallinen ulkoilutietopalvelu	-1 595
Kiertotalouden kasvuohjelma	3 000
Pilaantuneiden maa-alueiden kunnostaminen	-1 000
Yhteensä	-1 495

2024 talousarvio	10 120 000
2023 talousarvio	11 615 000
2022 tilinpäätös	25 190 000

23. Itämeren ja vesien suojelun edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 11 735 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Itämeren, pinta- ja pohjavesien suojelun edistämiseen sekä ympäristön tilan ja vaikuttavuuden arviointiin ja niiden kehittämiseen
- 2) vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön edistämiseen
- 3) ravinteiden kierrätyksen edistämiseen, lukuun ottamatta investointi- ja TKI-hankkeita, vesien rehevöitymisen vähentämiseksi
- 4) ympäristötehtävien näytteenoton, laboratoriopalvelujen, tiedonhallinnan ja muiden palvelujen hankintaan
- 5) enintään 51 henkilötövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen
- 6) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen
- 7) kohtiin 1) ja 3) liittyvien avustusten maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Momentille nettoutetaan työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Saaristomerén valuma-alueesta ravinnekierron pilottialue -tutkimus	1 000 000
Itämeren ja vesien suojelun edistäminen	4 310 000
Saaristomeri-ohjelma ja vesiensuojelun tehostamisohjelma	2 000 000
Ympäristötehtävien palvelujen hankinta	4 425 000
Yhteensä	11 735 000

Määrärahasta käytetään 6 310 000 euroa vesien- ja merenhoidon suunnitteluun, vesiensuojelun tehostamisohjelmaan, Saaristomeri-ohjelmaan, pinta-, pohja- ja pienvesien suojelun edistämiseen, pohjavesialueiden määrittämiseen ja luokitteluun vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden kannalta tärkeiden alueiden kartoitukseen, ympäristön tilan ja vaikuttavuuden arviointiin ja kehittämiseen sekä ravinteiden kierrätysohjelman toimeenpanoon.

Määrärahasta käytetään 4 425 000 euroa vesi- ja meriseurantojen maasto- ja laboratoriotehtäviin, seurannan kehittämiseen sekä vesien- ja merenhoidon tiedonhallinnan palveluiden hankintaan.

Määrärahasta käytetään 1 000 000 euroa Saaristomerén valuma-alueen ravinnekierron tutkimukseen.

Määrärahaa voidaan käyttää myös avustuksiin. Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 10 035 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 1 700 000 euroa.

Määrärahasta käytetään arviolta 2 000 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ravinteiden kierrätyksen kehittäminen	-1 000
Saaristomerén valuma-alueen ravinnekierron pilottialue	1 000
Saaristomeri ja vesiensuojelu (HO 2023)	2 000

Vesiensuojelun tehostamisohjelma	-3 200
Vesien tilan seuranta	300
Yhteensä	-900

2024 talousarvio	11 735 000
2023 talousarvio	12 635 000

(31.) *Avustukset kuntien ilmastosuunnitelmiin (siirtomääräraha 3 v)*

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2023 talousarvio	2 631 000
------------------	-----------

52. *Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)*

Momentille myönnetään 54 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristöministeriön ohjauksessa toteutettavaan Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin seuraavasti:

- 1) Metsähallituksen hallinnassa olevien kansallispuistojen, muiden luonnonsuojelualueiden ja -kohteiden, erämaa-alueiden sekä julkisten hallintotehtävien hallinnassa olevien kulttuurikohteiden käytön, hoidon, ennallistamisen, seurannan ja opastustoiminnan menoihin sekä yksityisten suojelualueiden hoitomenoihin
- 2) luonnonsuojelualueilla ja -kohteilla sekä kulttuurihistoriallisilla kohteilla niiden suojelu- ja käyttötarkoitusta palvelevaan rakentamiseen sekä olemassa olevien rakennusten, rakennelmien, teiden ja tieosuuksien perusparantamis-, korjaus-, kunnossapito- ja purkumenojen maksamiseen samoin kuin luonnonsuojelualueilla sijaitsevien tai niitä varten tarvittavien rakennusten ostamiseen
- 3) sellaisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimiseen, joiden taloudellinen käyttöaika on yli kolme vuotta
- 4) luontopalveluiden tehtäviin liittyvien tietojärjestelmien, mukaan lukien luonnonsuojeluhallinnolle yhteisten paikkatietojärjestelmien, kehittämiseen ja ylläpitoon
- 5) edellä mainittuihin tehtäviin liittyen, EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Lisäksi Metsähallitus saa käyttää näihin julkisiin hallintotehtäviin Metsähallitukselle kertyvät sellaiset julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat ympäristöministeriön toimialaan.

Toiminnan vaikuttavuustavoitteet ympäristöministeriön toimialan osalta ovat:

- Lajien ja luontotyyppien suojelutaso paranee ajantasaisen tiedon mukaan priorisoiduilla toimenpiteillä
- Natura 2000- ja luonnonsuojelualueverkoston luontoarvojen tila paranee
- Kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden arvo säilyy
- Luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä.

Selvitysosa: Ympäristöministeriö asettaa Metsähallituksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Määrälliset tavoitteet

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 tavoite
Helmi-ohjelmaan sisältyvä ennallistaminen ja luonnonhoito, osuus kokonaistavoitteesta vuosille 2020—2030, %	19	26	34
Luontotyyppi- ja lajitiedon laatu, osuus tiedosta ajantasaista %	65	78	79
Natura-alueiden (yhteensä 1 121 kpl) tila-arviointien (NATA) lukumäärä, kpl	36	50	70
Hyvässä kunnossa olevat kulttuurihistorialliset arvokohteet, %	41	45	45
Kokonaiskäyntimäärät: kansallispuistot ja muut yleisökohteet (milj. kävijää)	8,49	8,61	8,74
Kävijöiden rahankäytön aikaansaama paikallistalousvaikutus, milj. euroa	392	398	404
Luontokeskusten ja maastopalveluiden asiakastyytyväisyys (1—5 arvoasteikko)	4,4	4,4	3,9

Metsähallitus

— toteuttaa toimia lajien ja luontotyyppien uhanalaistumiskehityksen hidastamiseksi ja edistää erityisesti Helmi-elin-ympäristöohjelmaa

— toteuttaa luonto- ja lintudirektiivin lajien ja luontotyyppien suojelutason parantamisen ja ylläpitämisen edellyttämiä toimenpiteitä ja osallistuu direktiivien tehokasta toimeenpanoa tukevien strategioiden, ohjelmien, suunnitelmien ja lainsäädännön toimeenpanoon

— edistää luonnonsuojelualueiden säädösvalmistelua, kiinteistönmuodostusta ja rajojen merkintää

— laatii NATA-arviointeja ja hoito- ja käyttösuunnitelmia (HKS) ja hoitaa muita suojelualueiden haltijaviranomaisen tehtäviä

— vastaa luonnonsuojelualueiden, luontotyyppien ja lajiston tietojärjestelmien (ULJAS) ylläpidosta ja tietosisältöjen laadun parantamisesta, ja käynnistää luonnonsuojelun tietojärjestelmien uudistamisen

— ylläpitää kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden suojelu- ja käyttöarvoja

— ylläpitää vastuullisesti tuotettuja luonnon virkistys- ja matkailukäytön palveluita huolehtimalla samalla luonnon-suojelualueiden perusteena olevien luontoarvojen säilymisestä

— viestii luonnon monimuotoisuuden suojelusta ja luonnon kestävästä käytöstä edistäen kansalaisten ympäristötietoisuutta ja luonnon virkistyskäytön hyvinvointivaikutuksia.

Metsähallituksen ympäristöministeriön toimialaan kuuluvista julkisista hallintotehtävistä arvioidaan Metsähallitukselle kertyvän tuloja arviolta 6 500 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Digikehittämisen kokonaisuuden toteuttaminen	-899
Helmi-ohjelman toimeenpanon vahvistaminen	10 000
Helmi-ohjelman toteuttaminen	-3 000
Kansallispuistot ja luontokohteet	-1 750
Luonnonsuojelualueiden ja kansallispuistojen kehittäminen ja kunnostaminen	-2 000
Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien ARVO -hanke (siirto momentilta 28.70.20)	1 885
Sanginjoen luonnonsuojelualueen haltuunotto ja kehittäminen	-1 900

Palkkausten tarkistukset	1 027
Yhteensä	3 363

2024 talousarvio	54 100 000
2023 I lisätalousarvio	2 200 000
2023 talousarvio	50 737 000
2022 tilinpäätös	58 068 000

(60.) Siirto Öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2023 talousarvio	4 000 000
2022 tilinpäätös	4 000 000

61. Vesien- ja ympäristönhoidon tukeminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 10 042 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) vesien- ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisten vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toimenpiteiden toteuttamisen avustuksiin ja tukiin sekä näiden myöntämisestä aiheutuviin kulutusmenoihin
- 2) laissa pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta (246/2019) tarkoitettujen avustusten maksamiseen ja järjestämistehtävänä toteutettavaan maaperän, pohjaveden tai sedimenttien pilaantumisesta terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran tai haitan selvittämiseen ja pilaantuneen alueen puhdistamiseen sekä vireillä olevien nyttemmin kumotun jätelain (1072/1993) 35 §:ssä tarkoitettujen valtion jätehuoltotöiden loppuun saattamiseen
- 3) hankkeista aiheutuvien enintään 12 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen
- 4) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahasta rahoitettu, valtion työnä toteutettu ja valmistunut työ saadaan sopia luovutettavaksi kunnalle tai muulle yhteistyökumppanille. Samalla on sovittava niistä ehdoista, joita työn vastaanottajan on luovutuksen jälkeen noudatettava.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vesiensuojelun tehostamisohjelma	6 000 000
Vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toteuttaminen	1 521 000
Pilaantuneiden alueiden kunnostus	1 521 000
Yhteensä	9 042 000

Määrärahasta käytetään 7 521 000 euroa vesien- ja merenhoidon käytännön toimenpiteiden toteuttamiseen pohja- ja pintavesien hyvän tilan saavuttamiseksi ja turvaamiseksi. Erityisesti panostetaan Saaristomeren tilaa parantaviin toimiin Saaristomeren ohjelman mukaisesti. Julkisen ja yksityisen sektorin sekä järjestökentän yhteistyötä, verkostoja ja

kumppanuuksia vahvistetaan. Samalla edistetään Suomen vesialan liiketoimintaa, kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia tukemalla uusien teknologioiden käyttöönottoa ja hyvien käytäntöjen jakamista.

Määrärahasta käytetään 1 521 000 euroa isännättömien pilaantuneiden maa- ja pohjavesialueiden selvitys- ja puhdistushankkeiden koordinoinnista, järjestämisestä tai avustamisesta aiheutuviin menoihin ympäristö- tai terveysriskien kannalta merkittävässä kohteissa, jotka on priorisoitu yhteistyössä alueellisten ELY-keskusten kanssa ja joiden toteuttamisesta Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa keskitetysti.

Määrärahalla edistettäviä hankkeita rahoitetaan vähäisessä määrin lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan budjetoidusta momentin 32.01.02 määrärahoista lähinnä työmaiden työnjohdon palkkaus- ja muina kulutusmenoina.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 2 271 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 6 771 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Peltojen kipsikäsittely (RRF pilari1)	-5 000
Ravinne- ja energiavaraisuuden parantaminen ravinteita kierrättämällä, investointituki	-18 000
Ravinne- ja energiavaraisuuden parantaminen ravinteita kierrättämällä, T&K-osuus	-12 000
Ravinteiden kierrätys (RRF pilari1)	-1 000
Saaristomeren valuma-alueen ravinnekierron pilottialue	1 000
Saaristomeren vesiensuojelu, vahvistaminen	2 000
Saaristomeren vesiensuojelu (HO 2023)	4 000
Taipalsaaren kosteikkojen kunnostus	-50
Vesiensuojelun tehostamisohjelma	-8 800
Yhteensä	-37 850
2024 talousarvio	10 042 000
2023 talousarvio	47 892 000
2022 tilinpäätös	39 272 000

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 47 630 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maa- ja vesialueiden sekä rakennusten ostamiseen ja lunastamiseen luonnonsuojelutarkoituksia varten sekä erämaa-alueisiin liitettävien alueiden ostamiseen luonnonsuojelulain (9/2023) 108 §:n mukaisesti

2) korvausten maksamiseen maanomistajille tai erityisen oikeuden haltijoille luonnonsuojelulain 47, 48, 64 ja 77 §:n mukaisten päätösten tai sopimusten aiheuttamista taloudellisista menetyksistä

3) korvausten maksamiseen luonnonsuojelulain 111 §:n mukaisista valtion korvausvelvollisuuden piiriin kuuluvista haitoista

4) Natura 2000 -verkoston toteuttamisesta aiheutuviin luonnonsuojelulain 110 ja 113 §:n, maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 197 §:n sekä yksityistielain (560/2018) 21 §:n mukaan valtiolle määrättyihin korvauksiin

5) maa-aineslain (555/1981) 8 ja 26 §:n mukaisesti suojelusta aiheutuviin korvauksiin

6) luonnonsuojelulain 124 §:n 2 momentin mukaisiin haitankorvauksiin

- 7) valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittavien alueiden tai yksityisiksi suojelualueiksi perustettavien alueiden arvioinnista, maanmittaustoimituksista ja hankintatehtävistä sekä yksityisten suojelualueiden merkintäpalvelujen hankkimisesta aiheutuviin menoihin ja lisäksi ympäristöministeriön hallinnassa olevien alueiden kiinteistönhoidon menoihin ja mahdollisiin korvaustoimitusten kuluihin
- 8) enintään 100 000 euroa erikseen tehtävien yhteistoimintasopimusten perusteella maksettaviin palkkioihin, joilla edistetään maanomistajien tekemien Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) mukaisten tarjous-ten tai Helmi-ohjelman suoalueiden suojelua edistävien tarjousten käsittelyä
- 9) koron maksamiseen jaksoitetuille kauppahinnan ja korvausten maksuerille, jolloin koron suuruus on kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 95 §:n 1 momentin mukainen
- 10) rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain (15/2002) mukaisiin avustuksiin ja korvauksiin
- 11) kunnille ja kuntien virkistysalueiden hankintaa varten perustamille yhteisöille seudullisesti ja valtakunnallisesti merkittävien virkistysaluehankintojen tukemiseen valtionavustuslain (688/2001) nojalla. Hankintojen tulee edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua
- 12) metsätuhojen torjunnasta annetun lain perusteella luonnonsuojelualueelta tai luonnonsuojelutarkoitukseen hankitulta valtion alueelta levinneiden metsätuhojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ja vahinkojen arvioinnista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Valtioneuvoston vahvistamien luonnonsuojeluohjelmien, Natura 2000 -verkoston, Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSO) ja Helmi-ohjelman toteuttamiseksi saa tehdä vuonna 2023 sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2024 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 10 000 000 euroa.

Selvitysosa: Hankkimalla maata valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin sekä korvausmenettelyllä turvataan luonnon monimuotoisuudelle tärkeitä alueita. Erityisesti toteutetaan Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaa (METSO) ja soidensuojelua osana Helmi-ohjelmaa. Määrärahalla toimeenpannaan myös valtioneuvoston vahvistamia luonnonsuojeluohjelmia, Natura 2000 -verkostoa, erityisesti suojeltavien lajien suojelua ja kaavojen suojelualuevarauksia. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohella Metsähallitus jatkaa suojelualuehankintoja tarvittaessa.

METSO-ohjelman mukaisten metsäalueiden sekä Pohjois-Suomen vanhojen ja luonnontilaisten metsien hankintaan ja korvauksiin varataan alustavasti yhteensä 31 000 000 euroa ja soidensuojeluun osana Helmi-ohjelmaan alustavasti 9 000 000 euroa. Loput kehystason mukaisista määrärahoista kohdentuvat Natura-verkoston ja vanhojen luonnonsuojeluohjelmien korvauksiin sekä muihin luonnonsuojelun korvauksiin. Lisäksi määrärahasta maksetaan rauhoitettujen lajien aiheuttamat vahingot.

Luonnonsuojeluhankintoja tekevän määräaikaisen henkilöstön palkkauskulut sekä METSO-ohjelman edistämisen kulua kuten viestintä- ja hankekuluja maksetaan momentilta 35.10.21.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2024	2025	2026	Yhteensä vuodesta 2024 lähtien
Vuoden 2024 sitoumukset	5 000	3 000	2 000	10 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 330 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 54 300 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Metsien suojele	-3 000
Metsien suojelun lisärahoitus	-6 000
Vapaaehtoinen luonnonsuojelu, METSO- ja Helmi-ohjelmien jatkon vahvistaminen	10 000
Yhteensä	1 000

2024 talousarvio	47 630 000
2023 talousarvio	46 630 000
2022 tilinpäätös	44 130 000

66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 162 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) ympäristöministeriön toimialaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen ja sopimusten jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen sekä muihin kansainvälisten sitoumusten aiheuttamiin maksuihin ulkomaille

2) kehitysmaiden edustajien kansainvälisiin ympäristökokouksiin, sopimusneuvotteluihin ja asiantuntijaseminaareihin osallistumisen tukemiseen.

*Selvitysosa:***Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)**

Ilmasto ja ilmakehä	350 000
Ekosysteemipalvelut ja luonnon monimuotoisuus	500 000
Itämeri, vesistöt ja vesivarat	660 000
Materiaalitehokkuus ja kemikaalit	200 000
Asuminen ja rakennettu ympäristö	2 000
Muut maksut ulkomaille	50 000
Yhteensä	1 762 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yhteensä	0
-----------------	----------

2024 talousarvio	2 162 000
2023 talousarvio	2 162 000
2022 tilinpäätös	1 882 000

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Selvitysosa: Ympäristöministeriö rakentaa kestäväää elinympäristöä ja vihreää kasvua. Toiminnan strategiset painopisteet ovat: 1) Hiilinegatiivinen Suomi on pysäyttänyt luontokadon ja saastumisen, 2) Vihreä siirtymä on kasvun perusta, 3) Elinympäristöt ja uudet ratkaisut tukevat sujuvaa arkea kaikissa elämäntilanteissa ja 4) Yhteiskunnallinen päätöksenteko ohjaa vihreään siirtymään.

Kulttuuriympäristöjen arvot ja myönteiset vaikutukset ihmisten hyvinvoinnissa sekä yhdyskuntien ja elinkeinoelämän kehittämisessä tunnustetaan ja niitä hyödynnetään hyvän elinympäristön luomisessa ja vahvistamisessa. Alueiden käytössä ja rakentamisessa otetaan huomioon tunnistetut kulttuuriympäristöt ja turvataan niiden arvojen säilyminen. Edistetään kulttuuriympäristöjen joustavaa käyttöä ja saavutettavuutta. Avustuksilla rakennusperinnön hoitoon säilytetään arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä osana kansallista kulttuuriperintöä ja tuetaan korjausrakentamisen työtapojen säilymistä.

Asuntopoliittisten toimenpiteiden tavoitteena on huolehtia riittävästä asuntorakentamisesta, vahvistaa talouskasvua ja työllisyyttä, uudistaa asuntokantaa, edistää rakennusalan kilpailua, lisätä kotitalouksien valinnanvapautta sekä vastata ihmisten asumistarpeisiin.

Toimivat asuntomarkkinat edistävät kasvavien kaupunkiseutujen hallittua yhdyskuntarakenteen kehittymistä ja luovat edellytyksiä seutujen taloudelliselle elinvoimalle sekä erilaisten palvelujen tehokkaalle järjestämiselle. Kysyntään joustavasti reagoiva riittävä asuntotarjonta on avainasemassa kasvavien keskusten asumisen kohtuuhintaisuuden toteutumisessa ja seudun kilpailukyvyyn parantumisessa. Kaupungistumisen lisäksi väestön ikääntyminen, kasvava tarve työvoimalle ja lisääntynyt maahanmuutto ylläpitävät asuntojen kysyntää kasvukeskuksissa. Väestöltään vähenevillä alueilla kehitetään ratkaisuja tyhjenevien asuntojen ongelmaan erityisesti tuetun asuntokannan suhteen. Valtion tukeman kohtuuhintaisen asuntotuotannon perusteena ovat asuntojen pitkäaikainen käyttötarve sekä hankkeiden taloudellinen kestävyys. Tuettu asuntotuotanto kohdistetaan pääsääntöisesti suurille kaupunkiseuduille, joilla tarve kohtuuhintaiselle asumiselle on suurin.

Ikääntyneen väestön asumisen edellytyksiä edistetään ja huolehditaan ikääntyneiden tarpeita vastaavien asumisratkaisujen tarjonnasta. Erityisryhmien avustukset kohdennetaan ensisijaisesti heikoimpien ryhmien asuinolojen parantamiseen ja kehitysvammaisten sekä mielenterveyskuntoutujien asumistilannetta parannetaan. Asunnottomuustyötä jatketaan ja asumisneuvonnalla ehkäistään asumisen ongelmia, jotka voivat johtaa asunnon menettämiseen. Asumisen jatkuvuuden turvaaminen helpottaa ratkaisemaan asukkaan taloudellisia ja muita elämänhallinnan ongelmia edistämällä siten hyvinvointia ja ehkäisten syrjäytymistä.

Tavoitteena on, että ympäristötietoa ja digitalisaatiota hyödynnetään tulevaisuudessa päätöksenteossa tehokkaasti, jolloin tieto ohjaa vihreää siirtymää ja kulutusvalintoja. Rakennetun ympäristön tiedonhallinnassa on käynnissä muutos, jossa alueidenkäytön ja rakentamisen tiedot tuodaan entistä helpommin saataville ja yhtenäiseen muotoon. Uusi toimintamalli syntyy yhteisesti sovituista tiedonrakenteista, lainsäädännöstä ja siitä, että tiedot ovat saatavilla yhdestä paikasta, valtakunnallisesta rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä Ryhtistä. Kunnat ja maakuntien liitot ovat keskeisessä osassa rakennetun ympäristön digitalisaatio uudistuksen toteutuksessa. Ympäristöministeriö myöntää avustuksia kunnille ja maakuntien liitoille, jotta ne pystyvät uudistamaan tiedonhallintaansa siten, että maakunta-, yleis- ja asemakaavan sekä rakentamisen lupiin liittyvät tiedot ovat saatavilla uudessa, valtakunnallisesti yhteentoimivassa tietojärjestelmässä ja kansallisesti määriteltävässä koneluettavassa muodossa. Siirtymäajan jälkeen kuntien ja maakuntien liittojen rakennetun ympäristön tiedon hallinta kevenee ja päällekkäisistä viranomaisille toimitettavista

tiedoista voidaan luopua. Digitalisaation avulla parannetaan alueidenkäytön suunnitteluun ja rakentamiseen liittyvien tietojen saatavuutta ja suunnittelun ymmärrettävyyttä sekä edistetään osallistumista ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa.

Asuntotuotannon alue- ja tyyppijakauma

	2022 toteutu- ma	2023 arvio	2024 arvio
ARA-tuotanto (lainapäätökset)			
Kasvukeskukset	5 000	7 000	7 000
Muu maa	600	800	800
Erityisryhmille tarkoitettut asunnot ARA-tuotannossa	1 600	2 000	2 000
Takauslainoitettut vuokra-asunnot	200	400	400
Pienten asuntojen osuus ARA-tuotannossa (normaalit vuokra- ja asumisoikeustalot), %	65	65	65

Helsingin seudun MAL-sopimuksen toteutuminen sopimuskunnissa

Tavoite	Pitkän aikavälin tavoite/v	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Uudet kaavat (asuntoa)	16 500	16 500	16 500	16 500
Koko asuntotuotanto (alkava)	16 500	19 000	17 000	17 000
Valtion tukema asuntotuotanto (alkava)	5 800	3 200	4 000	4 500

Valtion tukema asuntojen uustuotanto, perusparantaminen ja asuntojen hankinta sekä muu asuntotuotanto vuonna 2022 ja arvio vuosista 2023—2024

	2022 toteutuma asuntoa	2023 arvio asuntoa	2024 arvio ja valtuudet asuntoa
Aloitettut uudet asunnot yhteensä	37 000	27 000	27 000
— asuntolainojen korkotuki	5 600	7 000	8 000
— täytetakauksellinen välimalli	200	200	400
— vapaarahoitteiset ym. asunnot	31 200	19 800	18 600
Korjaustoiminnan korkotukilainoitus	3 000	3 000	3 000
Perusparannuksen takauslainoitus	-	8 000	8 000
Asuntojen hankinta			
— asuntosäästöpalkkiojärjestelmä	9 000	9 000	9 000
— korkotukilainoitus, sosiaaliset vuokra-asunnot	-	500	500
Kotitalouksien asuntolainojen valtiontakaus ¹⁾	16 000	16 000	16 000

¹⁾ Kohdistuu pääosin hankintoihin, mutta myös korjauksiin ja rakentamiseen.

Valtion asuntorahaston riskien hallinta

Valtion tukema asuntotuotanto lisää valtion takausvastuiden määrää. Uuden tuetun tuotannon kohdentaminen pääosin suurille kaupunkiseuduille pienentää kuitenkin merkittävästi uusiin lainoihin liittyviä takausriskejä. Aravalainakanta supistuu odotetusti samalla kun valtion asuntorahoituksen takauskanta sekä korkotukilainakannan määrä kasvavat. Aravalainojen ylimääräiset lyhennykset ovat laskeneet alhaisen korkotason seurauksena selvästi.

Vanhojen maksuviiveisten aravalainojen osuus koko lainakannasta on säilynyt n. 0,8 %:n tasolla. Ongelmissa olevilla kohteilla ja yhtiöillä ongelmat ovat pitkäkestoisempia ja syvempiä, mikä saattaa johtaa aiempaa suurempiin luottotappioihin. Valtiokonttorin riskimallin mukaan aravalainapääomista n. 70 % kohdistuu pienen tai erittäin pienen riskin kuntiin. Valtiontakauksellisista lainoista suurin osa kuuluu erittäin pienen riskin kuntariskiluokkaan. Maksuongelmat keskittyvät pääosin väestöltään väheneville alueille ja johtuvat lähinnä tyhjilleen jääneiden asuntojen aiheuttamista taloudellisista rasitteista yhteisöille.

Ongelmiin ajautuneiden yhteisöjen taloudellista tilannetta helpotetaan lainoihin liittyvien erilaisten tervehdyttämistoimenpiteiden ja rahoitusjärjestelyiden avulla sekä yksittäisten kohteiden vapauttamisella niihin kohdistuvista rajoituksista. Toimenpiteissä painotetaan kustannustehokkuutta. Asuinrakennusten perusparantamisen yhteydessä mahdollinen tuki kohdennetaan kohteisiin, joiden käyttö on jatkossakin pitkäaikaista.

Valtion takaamien omistusasuntolainojen maksuviiveet ovat suhteessa lainakantaan vähäisiä. Takauskorvausten määrä, joka on vaihdellut vuodesta 2009 lähtien n. 200 000 euron ja 900 000 euron välillä vuodessa, oli vuonna 2022 noin 400 000 euroa.

Aravalainakanta ja valtion takaukset

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Aravalainakanta (milj. euroa, tilanne 31.12.)	2 424	2 100	1 800
Vuokra- ja asumisoikeustalojen korkotukilainojen takaukset (milj. euroa, tilanne 31.12.)	16 642	17 500	18 500
Omistusasuntolainojen valtiontakauksen vastuu (milj. euroa, tilanne 31.12.)	1 789	1 800	1 800
Maksuviiveellisten (270 päivää) aravalainojen osuus aravalainakannasta (tilanne 31.3.), %	0,1	0,2	0,2
Arava-rajoituksista vapauttamispäätökset (asuntoja)	4 500	4 500	4 500

Asumisen tuen kehitys vuosina 2022—2024 (milj. euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Talousarviosta maksettavat tuet			
— Avustukset korjaustoimintaan 35.20.55	6,25	0,45	9,55
— Avustukset asunnottomuuden poistamiseksi ja asunnottomuuden tilastoinnin kehittäminen 35.20.32	3,4	-	-
— Asumisneuvonnan kehittäminen ja laajentaminen 35.20.31	3,0	4,0	2,0
— Avustus kuntien, seurakuntien ja yhdistysten kiinteistöjen öljylämmityksensä luopumiseen 35.20.34	9,86	-	-
— Avustukset asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseksi 35.20.56	40,0	45,6	-
Asuntolainojen korkojen verovähennysoikeudesta saatava tuki (arvio)	10,0	-	-
Asumistuki 33.10.54	1 638	1 676	1 676
Eläkkeensaajan asumistuki 33.40.60	688	688	668
Opiskelijoiden asumislisä 29.70.55	19	16	16
Valtion asuntorahastosta maksettavat tuet 35.20.60			
Korkotuet			
— asuntolainojen korkotuki	1,8	120	180
Avustusten myöntämisvaltuudet			

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
— korkotukilainoituksen käynnistysavustus	39,0	39,0	-
— avustukset erityisryhmille	90,0	120,0	63,0
— tervehdyttämisavustukset vuokra- ja asumisoikeustaloille	2,6	2,6	2,6
— purkuavustukset	8,0	5,0	5,0
— avustus kunnallistekniikan rakentamiseen	25,0	25,0	-
— aravatalojen purkuakordit	8,0	8,0	6,0
— aravatalojen rajoitusakordit	2,0	2,0	2,0
— asumisneuvontatoiminta	0,9	-	-
— korjausavustukset	30,25	21,00	-
— käyttötarkoituksen muutosavustus	1,0	-	-
— avustus asuntojen kunnostamiseksi ikääntyneille	10,0	5,0	-
— energia-avustus asuinrakennuksille	70,0	98,67	-
 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tutkimus- ja kehittämisrahoitus	 0,7	 0,7	 0,7
 Korkotukilainojen ja takausten hyväksymisvaltuudet			
Asuntotuotannon korkotukilainojen hyväksymisvaltuus	1 800	1 950	1 500
 Valtion takausvaltuus täytetakauksellisen välimallin vuokratilojen rakentamis- lainoille	 285	 285	 285
Valtion takausvaltuus asunto-osakeyhtiöiden peruskorjauslainoille	100	100	100

01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 6 203 000 euroa.

Selvitysosa: Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus edistää kestäväää ja kohtuuhintaista asumista tukien toimeenpanolla, ohjauksella ja valvonnalla sekä niihin kytkeytyvällä kehittämistoiminnalla. Virasto hoitaa asuntorakentamisen korkotukilainoitukseen, valtion takauksiin ja avustuksiin liittyviä tehtäviä sekä rahoittaa asumisen tutkimus- ja kehittämishankkeita. Lisäksi se ohjaa ja valvoo yleishyödyllisten asuntoyhteisöjen toimintaa, valvoo ARA-vuokra-asuntojen vuokrien määrittämistä, hoitaa lainoihin ja takauksiin liittyvää riskienhallintaa yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa sekä vastaa asumisen ja asuntomarkkinoiden informaatiopalveluista. Virasto vastaa energiatodistusmenettelyn valvonnasta ja huolehtii energiatodistustietojärjestelmän ylläpidosta. Lisäksi virasto myöntää asumisoikeusasunnon hakemiseen oikeuttavia järjestysnumeroja.

Ympäristöministeriö asettaa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2024:

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus

- edistää avustuksin eheää yhdyskuntarakennetta MAL-sopimusalueilla ja rakennusten energiatehokkuuden parantamista
- painottaa toiminnassaan kohtuuhintaisten ARA-vuokra-asuntotuotannon edistämistä erityisesti Helsingin seudun ja muiden MAL-seutujen osalta ja kehittää tukien toimeenpanoa
- painottaa hankkeiden toteutumista kilpailumenettelyin siten, ettei hankkeiden kustannusten nousu ylitä kohtuullista tasoa. Hankkeita hyväksyessä tarkastellaan myös vuokratasoa ja elinkaarikustannuksia

— kohdentaa erityisryhmien investointiavustukset kaikkein heikoimmille ryhmille kohteiden pitkäaikaisen tarpeen perusteella. Tukee avustuksilla esteettömyyttä ja asuntojen korjaamista, asumisneuvontaa sekä osallistuu kehitysvammaisten asumista koskevien linjausten toteuttamiseen ja ikääntyneiden asumisen kehittämiseen

— vastaa ARA-asuntokannan ohjauksesta ja valvonnasta sekä varmistaa ohjaus- ja valvontatoiminnalla asuntotuotannon tukien kohdentumisen asukkaille

— vastaa asumisoikeusasuntoihin liittyvistä valvonta- ja ohjaustehtävistä sekä järjestysnumerorekisterin kehittämisestä ja ylläpidosta sekä vastaa uudistuvan yhteishallintolain mukaisista tehtävistä

— vakiinnuttaa kehittämistoiminnan tuloksia kohtuuhintaisen asumisen ja elinkaaritehokkaan rakentamisen, rakennusten käytön ja hoidon sekä peruskorjaamisen edistämiseen

— etsii keinoja asuntomarkkinoiden jakautumisen seurauksena syntyvien vuokratotalyhtiöiden taloudellisten ongelmien ratkaisemiseksi ja edistää asuntokannan sopeuttamista kysyntää vastaavaksi yhdessä kiinteistönomistajien ja kuntien kanssa kehittämällä kokonaisvaltaista ja ennakoivaa asuntokannan suunnittelua; kehittää asuntolainoista aiheutuvien takausvastuiden riskien hallintaa yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa

— kehittää palveluprosesseja ja huolehtii tukien tehokkaasta toimeenpanosta.

Keskeisten suoritteiden kehitys

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
ARAn tekemiä päätöksiä ja muita suoritteita (kpl)			
Korkotukilainaksi hyväksyminen	166	250	250
Myönnetty korjaus- ja energia-avustukset	4 323	6 500	1 500
Avustusten maksatuspäätökset	3 896	10 000	7 000
Luovutuksensaajan nimeämiset	71	50	50
Rajoituksista vapauttamiset	100	110	110
Ohjaus- tai valvontakäynnit	44	40	40

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	7 026	9 875	7 835
Bruttotulot	524	520	636
Nettomenot	6 502	9 355	7 199
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 255		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 739		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Energia-avustusten käsittely	-910
Energia-avustusten käsittelyresurssien lisäys	-420
Kuntien öljyavustusten käsittely	-40
Kuntien öljylämmityksestä luopumisen käsittelyresurssit	-140
Tutkimus- ja kehittämistoiminta	-100
Verkkosivujen ylläpito ja kehittäminen (siirto momentilta 35.01.01)	30

Palkkausten tarkistukset	282
Yhteensä	-1 298

2024 talousarvio	6 203 000
2023 I lisätalousarvio	1 400 000
2023 talousarvio	7 501 000
2022 tilinpäätös	6 986 000

(04.) *Rakennetun ympäristön digitaalisen rekisterin ja alustan luominen* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Perustietojen digitalisaatio ja järjestelmän jatkokehitys	-2 300
Yhteensä	-2 300

2023 talousarvio	2 300 000
2022 tilinpäätös	3 000 000

06. *Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 5 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

— kiinteistö- ja rakentamisan vähähiilisen kasvun T&K- ja osaamisohjelmasta aiheutuviin valtion menoihin ja avustusten maksamiseen valtionavustuslain nojalla.

Selvitysosa: Kiinteistö- ja rakentamisan vähähiilisen kasvun T&K- ja osaamisohjelmalla vaikutetaan alan osaamisen kasvuun, kilpailukyvyyn parantamiseen ja koko alan tuottavuuteen, jotka tukevat koko Suomen talouskasvua. Ohjelma jatkaa ja kiihdyttää toimialalla jo käynnissä olevan Kiinteistö ja rakentamisan kasvuohjelman teemoja. Ohjelman avulla luodaan toimialalle kehittymispolku kestävään ja vähähiiliseen toimintaan sekä vientiin.

Ohjelmassa suunnataan rahoitusta niin tutkimuslaitoksille ja näiden yhteenliittymille t&k-hankkeisiin kuin avustuksina yrityksille sekä yritysten ja tutkimuslaitosten yhteiskehittämishankkeisiin.

Määrärahasta käytetään arviolta 3 milj. euroa kulutusmenoihin ja 2 milj. euroa siirtomenoihin. Määrärahasta käytetään 5 milj. euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kiinteistö- ja rakennusalan vähähiilisyyden T&K- ja osaamisohjelma	5 000
Vähähiilisen rakennetun ympäristön ohjelma (RRF pilari 1)	-2 000
Yhteensä	3 000

2024 talousarvio	5 000 000
2023 talousarvio	2 000 000
2022 tilinpäätös	3 000 000

31. Asumisneuvonnan kehittäminen ja laajentaminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää asumisneuvonnan tuesta kunnille vuosina 2023—2027 annetun lain (1036/2022) mukaisiin avustuksiin.

Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen hakijalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin.

Selvitysosa: Asumisneuvonnalla ehkäistään asumisen ongelmia, jotka voivat johtaa asunnon menettämiseen.

Avustuksen käsittelyyn liittyvät määrärahat on budjetoitu momentille 35.20.01.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Avustusten määrän puolittaminen (HO 2023)	-2 000
Yhteensä	-2 000
2024 talousarvio	2 000 000
2023 talousarvio	4 000 000
2022 tilinpäätös	3 000 000

(32.) Avustukset asunnottomuuden poistamiseksi ja asunnottomuuden tilastoinnin kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

2022 tilinpäätös	3 400 000
------------------	-----------

(34.) Avustukset kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2023 talousarvio	10 860 000
2022 tilinpäätös	9 860 000

35. Avustukset alueiden käytön ja rakentamisen digitalisaatioon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) nojalla kunnille ja maakuntien liitoille rakennetun ympäristön tietojärjestelmälain (431/2023), rakentamislain (751/2023) ja alueidenkäyttölain (132/1999) uusien digivelvoitteiden aiheuttamien muutosten kustannuksiin.

Avustusta myönnetään täysimääräisenä avustuspäätöksessä avustettaviksi hyväksytyistä ja toteutuneista kohtuullisista ja tarkoituksenmukaisista kustannuksista. Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen hakijalle on myönnetty muuta avustusta samaan tarkoitukseen.

Avustusta voidaan myöntää lainsäädännön muutoksesta aiheutuviin seuraaviin toimenpiteisiin sekä niistä aiheutuviin kohtuullisiin kotimaan matkustuskustannuksiin:

- järjestelmämuutokset ja –hankinnat, tietojen tietomallimuutokset sekä nykyisten ja uusien tietojen tuottaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään
- henkilöstön koulutus ja osaamisen lisääminen
- kunnan tai maakunnan liiton henkilöstöresursoinnit.

Selvitysosa: Määrärahaa saa käyttää valtionavustuslain (688/2001) nojalla kunnille ja maakuntien liitoille rakennetun ympäristön tietojärjestelmälain, rakentamislain ja alueidenkäyttölain uusien digivelvoitteiden aiheuttamien muutosten kustannuksiin. Avustuksen tavoitteena on tukea kuntien ja maakuntien liittojen rakennetun ympäristön tiedonhallintaa uudistuksen myötä. Avustuksella varmistetaan kuntien ja maakuntien liittojen hallittu siirtyminen siirtomääraojen puitteissa yllä mainittujen lakien uusien digivelvoitteiden mukaiseen viranomaistyön toteuttamiseen.

Valtionapuviranomaisena toimii ympäristöministeriö, joka tekee avustuspäätöksen toimitetun hakemuksen, toteuttamissuunnitelman, kustannusarvion ja hakuilmoituksen rajoitusten mukaisesti.

2024 talousarvio	3 700 000
2023 I lisätalousarvio	2 880 000

(37.) Avustukset vihreää siirtymää tukevan rakentamisen toteuttamiseen (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lupavoimavarat (RRF pilari1)	-500
Luvituskokonaisuus kunnat ja maakuntien liitot	-2 000
Yhteensä	-2 500

2023 I lisätalousarvio	—
2023 talousarvio	2 500 000
2022 tilinpäätös	2 000 000

(52.) Avustukset asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Yksityisen latausinfra tuki taloyhtiöille	-9 000
Yhteensä	-9 000

2023 talousarvio	9 000 000
2022 tilinpäätös	21 500 000

(53.) Avustukset työpaikkakiinteistöjen sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Avustukset työpaikkakiinteistöjen sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen	-1 000
Yhteensä	-1 000

2023 talousarvio	1 000 000
2022 tilinpäätös	1 000 000

(54.) *Avustukset asuntoyhteisöille takautuvasta hyvityksestä sähkökeskuslämmitykseen* (siirtomääräraha 3 v)

2023 I lisätalousarvio 24 000 000

55. *Avustukset korjaustoimintaan* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 9 550 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista annetun lain (1087/2016) mukaisiin avustuksiin.

Selvitysosa: Avustuksia myönnetään erityisesti iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaamiseen, hissien jälkiasentamiseen ja liikkumisesteiden poistamiseen asuinrakennuksissa. Tämän lisäksi avustuksia voidaan myöntää kuntotutkimusten ja korjaussuunnitelmien laatimiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Avustusten määrän alentaminen (HO 2023)	-5 000
Tasomuutos	14 100
Yhteensä	9 100
2024 talousarvio	9 550 000
2023 talousarvio	450 000
2022 tilinpäätös	6 250 000

(56.) *Avustukset asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseksi* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Avustukset asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseksi ja kaukolämpöön liittymiseksi	-32 000
Öljylämmityksestä luopuminen (kompensatio)	-13 600
Yhteensä	-45 600
2023 I lisätalousarvio	-5 000 000
2023 talousarvio	45 600 000
2022 tilinpäätös	40 000 000

60. *Siirto Valtion asuntorahastoon*

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Korkotukilainat ja valtiontakaukset

Vuonna 2024 saa Valtion asuntorahaston varoista tuettaviksi korkotukilainoiksi hyväksyä vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) ja vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain (574/2016) mukaisia lainoja yhteensä enintään 1 500 000 000 euroa. Lisäksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain mukaisiin lainoihin tulee lainojen hyväksymisvaltuuden mukainen valtionvastuu.

Vuonna 2024 saa vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtiontakauksesta annetun lain (856/2008) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 285 000 000 euroa.

Vuonna 2024 saa asunto-osakeyhtiöalojen perusparannuslainojen valtiontakauksesta annetun lain (941/2014) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 100 000 000 euroa.

Vuonna 2024 saa valtiontakauksesta aravalainan takaisinmaksamiseksi annetun lain (868/2008) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 1 000 000 000 euroa.

Omistusasuntolainojen valtiontakauksista annetun lain (204/1996) mukaisten valtionvastuiden kokonaismäärä saa vaarahoitteisissa ja asp-lainoissa olla yhteensä enintään 2 700 000 000 euroa vuoden 2024 lopussa.

Valtion asuntorahaston varoista maksetaan vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain, vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain (867/1980), asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (1205/1993), korkotuesta vuokra-asuntojen rakentamislainoille vuosina 2009 ja 2010 rakennusalan työllisyyden edistämiseksi annetun lain, vuokra-asuntojen rakentamisen lyhyestä korkotuesta annetun lain, omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain, asunto-osakeyhtiöalojen korkotuesta annetun lain ja oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) ja vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain mukaiset korkotuet, korkohyvitykset ja luottovarauskorvaukset. Lisäksi asuntorahaston varoista kateetaan vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain 9 ja 9 a §:ssä, asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 10 §:ssä, vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetussa laissa, vuokratalojen rakentamislainojen valtiontakauksesta annetussa laissa, korkotuesta vuokra-asuntojen rakentamislainoille vuosina 2009 ja 2010 rakennusalan työllisyyden edistämiseksi annetussa laissa, vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetussa laissa, valtiontakauksesta aravalainan takaisin maksamiseksi annetussa laissa, omistusasuntolainojen valtiontakauksista annetussa laissa sekä asunto-osakeyhtiöalojen perusparannuslainojen valtiontakauksesta annetussa laissa tarkoitetut valtionvastuut.

Lykkäykset, velkajärjestelyt ja akordit

Henkilökohtaisen aravalainan saajasta itsestään riippumattomista syistä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi voidaan vuonna 2024 aravalain 46 §:n ja arava-asetuksen (1587/1993) 28 §:n nojalla myöntää yhteensä enintään 10 000 euroa lykkäystä lainan korkojen, lyhennysten tai molempien maksamisesta.

Valtiokonttorilla on oikeus yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 78 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä ja yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) 97 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkasaneerauksen yhteydessä luopua osasta valtion varoista myönnetyn asuntorahastoon takaisin maksettavan asuntolainan pääomaa ja korkoa.

Valtiokonttorilla on oikeus pakkohuutokaupan sijaan aravavuokra-asunnon tai arava-vuokratalon vapaaehtoiseen myyntiin ja oikeus luopua osasta valtion asuntolainan pääomaa, jos valtiolle syntyvien luottotappioiden arvioidaan vapaaehtoisella kaupalla jäävän pienemmiksi kuin pakkohuutokaupalla.

Vuonna 2024 Valtiokonttori saa käyttää Valtion asuntorahaston varoista enintään 300 000 euroa Valtion asuntorahaston saatavien turvaamiseen kuten saatavien perintään ja vakuusomaisuuden hoitoon, takautumisoikeuden käyttämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen, kiinnityksen haltijan vastuuvakuutuksen maksamiseen, kiinteistön tai muun omaisuuden ostamiseen konkurssi- tai ulosottohuutokaupassa tai muussa realisointijärjestelyssä, milloin se on rahaston laina-, takaus- tai muiden sellaisten saatavien turvaamiseksi tai takausvastuiden minimoimiseksi tarpeen sekä näin tulleen omaisuuden hoidosta ja realisoinnista aiheutuviin kustannuksiin.

Purettaessa pysyvästi tyhjilleen jääneitä aravavuokrataloja väestöltään vähenevillä alueilla tai, mikäli on välttämätöntä suurempien luottotappioiden estämiseksi asuntotarpeeltaan supistuvilla alueilla, saa vuonna 2024 valtion vastuulle aravarajoituslain (1190/1993) 17 a §:n ja 16 a §:n mukaisesti jättää aravalainapääomia yhteensä enintään 8 000 000 euroa, kuitenkin siten, että aravarajoituslain 16 a §:n mukaisten rajoitusakordien määrä on yhteensä enintään 2 000 000 euroa.

Avustukset

Vuonna 2024 saa Valtion asuntorahaston varoista myöntää avustuksia erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 63 000 000 euroa.

Vuonna 2024 saa Valtion asuntorahaston varoista myöntää vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisavustuksista annetun lain (1030/2008) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 2 600 000 euroa, josta Valtiokonttori saa käyttää enintään 200 000 euroa taloudellisissa vaikeuksissa olevien asuntoyhteisöjen talouden tervehdyttämistä ja kunnossapidon suunnittelua edistävästä selvityksistä ja toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin.

Vuonna 2024 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntää asuntojen purkuvuostuksia yhteensä enintään 5 000 000 euroa siten kuin aravavuokratalojen purkamiskustannuksiin myönnettävästä avustuksesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (79/2006) on tarkemmin säädetty.

Vuonna 2024 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntää määräaikaista hankekohtaisia avustuksia yhteensä enintään 25 000 000 euroa siten kuin asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentamiseen vuosina 2020—2024 myönnettävistä valtionavustuksista annetulla valtioneuvoston asetuksella (441/2020) tarkemmin säädetään.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Vuonna 2024 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus saa käyttää Valtion asuntorahaston varoista enintään 700 000 euroa asumisen kehittämistoiminnan rahoittamiseen ympäristöministeriön vahvistaman käyttösuunnitelman mukaisesti.

Selvitysosa: Valtion asuntorahaston siirtotalouden kulut koostuvat korkotuista, avustuksista ja takauskorvauksista pankeille. Rahaston varat kertyvät myönnettyistä aravalainoista, korkotuotoista ja takausmaksuista.

Valtion asuntorahastosta annetun lain (1144/1989) mukaan rahaston varoja käytetään lainojen myöntämiseen ja muuhun asuntorahoituksen tukemiseen. Valtion asuntorahastosta maksetaan rahoituslaitosten valtion tukemaan asuntotuotantoon myöntämien korkotukilainojen korkotuet ja asumiseen liittyvät avustukset. Rahasto vastaa lisäksi valtion tukeman asuntotuotannon täytetakauksista, omistusasuntolainojen ja takauslainojen valtiontakauksista sekä vanhoihin aravalainoihin liittyvien ensisijaislainojen takauksista.

Tuotto- ja kululaskelman mukaan rahaston vuoden 2022 tilikauden alijäämä oli 182,2 miljoonaa euroa. Rahaston taseen loppusumma 31.12.2022 oli 5 605,7 miljoonaa euroa ja taseen loppusumma pieneni edellisestä vuodesta 183,2 miljoonaa euroa. Aravalainakanta oli vuoden 2022 lopussa 2,4 mrd. euroa ja korkotukilainakannan määrä noin 20,5 mrd. euroa.

Talousarvioesityksen mukaan vuonna 2024 rahastosta voitaisiin myöntää yhteensä noin 98 miljoonan euron avustukset. Vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon sisältyi yhteensä 317 miljoonan euron avustusten myöntövaltuus. Vuonna 2022 rahaston varoista maksettiin korkotukea yhteensä 1,8 miljoonaa euroa. Suurimmassa osassa lainoja on omavastuukorko, eikä niille maksettu vuoden 2022 aikana korkotukea. Korkotukien määrä nousee voimakkaasti korkotasou noustessa ja vaikuttaa asuntorahaston tulokseen. Korkotukimenojen määrän arvioidaan nousevan yli 100 miljoonan euron vuonna 2024.

Valtion asuntorahasto on velaton eikä asuntorahastolla ole tarvetta uuteen varainhankintaan asuntorahastosta maksettavien velvoitteiden kattamiseksi.

2024 talousarvio	—
2023 talousarvio	—
2022 tilinpäätös	—

64. *Avustukset rakennusperinnön hoitoon* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) avustuksiin yksityisille omistajille, kunnille, kuntayhtymille ja rakennusperinnön hoitoa edistäville yhteisöille kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja niiden välittömän ympäristön kunnossapitoon, suojeluun ja parantamiseen
- 2) rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) 13 §:n nojalla suoritettaviin korvauksiin ja suojelun toteuttamisesta valtiolle aiheutuviin menoihin
- 3) maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 57 §:n 3 momentin mukaisiin avustuksiin kunnille
- 4) viranomaisen rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) 17 §:n nojalla teettämien välttämättömien kunnostus- ja ennalleen saattamistöiden kustannuksiin.

Avustusta rakennusperinnön hoitoon saa myöntää enintään 50 % toimenpiteiden kustannuksista.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään pääasiassa yksityisten omistajien sekä rakennusperinnön hoitoa omistajan tai haltijana edistävien yhteisöjen avustamiseen arvokkaan rakennusperinnön säilymisen turvaamiseksi suojeluarvojen mukaisella tavalla.

2024 talousarvio	1 700 000
2023 talousarvio	1 700 000
2022 tilinpäätös	1 700 000